

z p r a v o d a j

XVI. ročník

3

2005

- 2 Editorial
- 3 Vědecké informace pro politické rozhodování
Elektronická síť vědeckých informací pro podporu politiky v Evropě - SINAPSE.
- 4 Volný pohyb dobrých nápadů
Devět příkladů projektů uskutečňovaných v rámci iniciativy EQUAL v Rakousku, Portugalsku, Nizozemsku, Švédsku, Řecku, Francii, Spojeném království a ve Španělsku.
- 8 Nové a upravené učební obory v Německu
Přehled pěti nově zavedených a 25 zmodernizovaných oborů v roce 2004.
- 9 Zákon o reformě odborného vzdělávání
Stanovisko Spolkového ústavu odborného vzdělávání k návrhu zákona o reformě odborném vzdělávání v Německu.
- 10 Ideální učení
Pořadí žádoucích charakterových vlastností a kompetencí podle zaměstnavatelů v Německu.
- 11 Učební obor pro ochranu přírody v Německu
Otázky účelnosti zavedení samostatného učebního oboru.
- 12 Národní středisko pro poradenství v Itálii
Úkoly střediska sídlícího v Beneventu ve znevýhodněném regionu na jihu Itálie.
- 12 Profesní orientace v Rakousku
Různé poradenské služby pro mladé lidi.
- 13 Vzdělávání černých chlapců v Anglii
Návrh na oddělené vzdělávání karibských chlapců vedený snahou zlepšit jejich školní výsledky.
- 13 Předsednictví Evropské unie
Od roku 2005 do roku 2008.
- 14 Co nového v časopisech
Journal of Vocational Education and Training, 56, 2004, č. 3; Formation Emploi, 2004, č. 88.
- 15 Nové knihy v knihovně
BIBB, Ústav pro informace ve vzdělávání, OECD, CEDEFOP.
- 16 Zajímavé internetové adresy

Editorial

Zas je tu březen - měsíc zasvěcený Internetu. Dříve byl měsícem knihy, a tak my, co to pamatujeme, si v březnu vždycky nějakou knihu koupíme nebo alespoň přečteme. Někdy se předtím podíváme pomocí Internetu do knihkupectví nebo do knihovny, jestli ji mají. Internet se během relativně krátké doby stal nepostradatelným pomocníkem při získávání informací různého druhu. Proto jsme také ve Zpravodaji zavedli pravidelnou rubriku nazvanou Zajímavé internetové adresy, ale všimněte si, že následuje až za rubrikou Nové knihy v knihovně.

Možnosti Internetu a různých elektronických sítí uvnitř i mimo něj využívají i vědci a politici. V Evropské unii nyní budou mít jednu síť společnou. Hlavním úkolem této sítě označené akronymem SINAPSE bude poskytovat politikům vědecké informace a podklady pro rozhodování. V praxi by to mělo fungovat tak, že bude-li třeba o něčem rozhodnout na politické úrovni, najde se prostřednictvím této sítě vědec nebo skupina vědců, kteří o problému nejvíce vědí, a ti poskytnou svou expertizu. Internet bude také udržovat evropské vědce působící ve Spojených státech ve spojení s děním ve vědeckém světě v Evropě. V současné době v USA žije a pracuje kolem 400 000 vědců původem z evropských zemí. Přibližně 2000 z nich se jako respondenti zúčastnili šetření, které zjišťovalo, zda by měli o zájem o vytvoření sítě o nich a pro ně, kterou navrhuje Evropská komise. Síť s názvem ERA-Link (ERA – European Research Area, Evropský výzkumný prostor) by měla začít fungovat na podzim letošního roku.

Dobré nápady jsou k nezaplacení. To měli určitě na mysli ti, kdo v rámci iniciativy EQUAL prosadili „volný pohyb dobrých nápadů“. Na čtvrté až sedmé stránce se můžete seznámit s některými z nich ve formě projektů. Všechny se týkají rovného přístupu ke vzdělávání a zaměstnání bez ohledu na národnost, etnickou příslušnost, pohlaví, zdravotní postižení či věk. Jeden z nich myslí i na vězně, kteří budou po návratu na svobodu na trhu práce bez šance na uplatnění, pokud si ve vězení nezvyšují kvalifikaci a tím i zaměstnatelnost. Ve většině z uvedených projektů jde o to, jak lidem pomoci k tomu, aby si nadále dokázali pomáhat sami.

Podobnou problematikou se zabývá i článek na třinácté stránce, který pojednává o vzdělávání příslušníků národnostních menšin v Anglii. Byl zpracován na základě několika článků z britských novin, které reagovaly na prohlášení Trevora Phillipse, předsedy Komise pro rasovou rovnost, jež navrhl, aby se černí chlapci z Karibské oblasti vzdělávali v oddělených třídách. Zajímavé jsou zejména zkušenosti ředitele školy, do které chodí přes tisíc žáků mluvících 60 různými jazyky.

Čtyři články čerpají z německých časopisů. Jeden z nich referuje o nových či modernizovaných oborech profesní přípravy v Německu. Odkazuje na podrobnou publikaci, kterou na toto téma vydal Spolkový ústav odborného vzdělávání (BIBB) – viz rubrika Nové knihy v knihovně. U jednotlivých oborů (povolání) uvádíme i německý název, podle kterého si můžete v BERUFEnet vyhledat informace o příslušném povolání i o potřebném vzdělávání. Jeden článek je opět věnován reformě odborného vzdělávání. Tentokrát se k ní vyjadřuje BIBB. Z článků vysvětluje, jaké má BIBB kompetence v oblasti odborného vzdělávání a přípravy v Německu. Mimo jiné zkoumá kvalitu a efektivitu dalšího vzdělávání v různých oborech, v tomto čísle Zpravodaje jde konkrétně o obor ochrany přírody.

AK

Vědecké informace pro politické rozhodování

V prosinci 2001 přijala Evropská komise akční plán nazvaný Věda a společnost. V tomto dokumentu je zveřejněna strategie Komise směřující k podpoře vědecké a vzdělávací kultury v Evropě, ke zpřístupnění vědy evropským občanům a k tomu, aby se odpovědní vědci podíleli na politickém rozhodování. Akční plán zahrnuje 38 specifických činností.

V oblasti zaměřené na využívání expertních zkušeností při politickém rozhodování se Komise rozhodla podpořit a usnadnit vzájemnou komunikaci mezi vědeckými pracovníky tak, jak se postupně rozvíjí v Rámcovém programu pro vědu a výzkum, a zaměřila se na dva možné modely.

První z nich kombinuje síťové zdroje vědeckých informací s databázemi zaměřenými na shromažďování vědeckých poznatků o záležitostech obecného zájmu. Druhý model by měl sestávat z organizací nebo sítí schopných poskytovat ověřená data, harmonizované informace a podporu pro politické rozhodování. Tyto Evropské společné vědecké referenční systémy (*European Common Scientific Reference Systems – ECSRS*) by mohly hrát podpůrnou roli při identifikaci problému, utváření politiky nebo při dlouhodobé realizaci směrnic. Oba modely byly podpořeny aktivitami v rámci zmíněného Akčního plánu.¹

Na základě pilotní studie vytvořené v rámci prvního modelu začala Komise vytvářet elektronickou síť vědeckých informací pro podporu politiky v Evropě (*Scientific INformation for Policy Support in Europe – SINAPSE*). Hlavním úkolem této komunikační platformy založené na síti je poskytovat základní nástroje k podpoře a povzbuzování efektivní výměny informací mezi všemi účastníky, kteří se zabývají využitím vědeckých poznatků v celoevropské správě.

SINAPSE bude napomáhat praktické realizaci nových forem správy tím, že bude usnadňovat zapojení aktérů, se kterými je v současné době obtížné konzultovat, tak, aby se mohli podílet o své znalosti a názory. Síť bude také přispívat ke zvětšování rozsahu informací dostupných veřejnosti.

SINAPSE je sice otevřenou sítí, zároveň však respektuje určitou míru důvěrnosti, kterou její členové vyžadují a očekávají. Uživatelé mohou většinou rozhodovat o tom, zda k jejich příspěvkům má mít přístup každý, nebo jen členové sítě (jednotlivci a organizace), jejich podskupiny nebo služby Komise.

Registrační fáze byla zahájena 10. března 2005. V současné době se společenství SINAPSE buduje.

Síť má několik komunikačních nástrojů. Jsou to:

Knihovna vědeckých názorů a rad

Úkolem elektronické knihovny je shromažďovat vědecké názory a rady vyprodukované vědci z Evropy i ze světa tak, aby se zlepšilo jejich rozšiřování, využívání a vliv. Na základě udaných preferencí budou členům sítě oznamovány nové dokumenty z oblasti jejich zájmu. Jakmile se počet dokumentů zvýší, budou moci veřejné úřady a poradní orgány využívat vyhledávač ke zjištění, zda nějaká relevantní práce již nebyla vykonána. Tím se bude předcházet zbytečným duplicitám.

Konzultace pro Evropskou komisi

SINAPSE umožňuje službám Evropské komise, aby podporovaly existující mechanismy vědeckých konzultací, například schůze výboru. Neformální povaha procesu a flexibilita, kterou nabízí elektronická síť, poskytne Komisi možnost čerpat ze širšího rezervoáru znalostí a získávat rychlou zpětnou vazbu.

Systém včasného varování

Členové SINAPSE mohou využívat tento kanál k vysílání signálů včasného varování a ke zvýšení povědomí o problémech týkajících se vědy. Měl by pomoci k lepšímu odhalování potenciálních krizí a vést ke sdílení pozorování a zkušeností na evropské úrovni.

Komunikace mezi členy

SINAPSE nabízí komunikační nástroj pro diskuse v rámci jednoho vědního oboru a mezioborové diskuse i pro provádění dotazníkových šetření a konzultací. Poskytuje také statistické přehledy výsledků šetření a možnost exportu dat pro další analýzu. Iniciátoři diskusí rozhodují o tom, zda debata bude otevřena všem, nebo omezena jen na skupinu vybraných účastníků. Ve druhém případě mohou být z debaty vyloučeni i registrovaní členové.

Kdo je kdo a žluté stránky

SINAPSE se má stát zásobárnou organizací a jednotlivců, kteří hrají nebo by mohli hrát užitečnou roli ve vědeckém poradenství.

Vyhledávání webových stránek SINAPSE

SINAPSE bude postupně umožňovat tematické a specificky zaměřené vyhledávání na webových stránkách

svých členů. Cílem je zlepšit viditelnost těchto informačních zdrojů ve změti informací nabízených na Internetu.

Profil a preference členů

Členové mají kdykoliv možnost aktualizovat a měnit svůj profil a preference, které jsou uvedeny v jejich „vizitce“ („vizitka“ je formulář, který vyplňuje jednotlivec nebo organizace), upravovat podmínky pro přijímání e-mailů prostřednictvím SINAPSE (frekvenci, filtrování apod.) a přístup ke svým „záložkám“ (*book-*

marks) a pozměňovat skupiny členů, které si sami uložili v systému pro pozdější využití (např. jako seznam adresátů).

¹*Akční plán je k dispozici v knihovně v papírové i elektronické podobě a na webových stránkách*
http://europa.eu.int/comm/research/science-society/action-plan/action-plan_en.html

Zpracoval Petr Viceník

Pramen: <http://europa.eu.int/sinapse>

Volný pohyb dobrých nápadů

Od tímto názvem se 25. a 26. února konala ve Varšavě konference, na které byly zveřejněny výsledky více než 1300 inovačních partnerství. Výsledků bylo dosaženo v rámci iniciativy EQUAL, do níž Evropská unie investovala 5,5 miliard eur. Úkolem iniciativy EQUAL je nacházet nové způsoby začleňování lidí do světa práce odstraňováním existujících překážek. Projekt spolufinancovala Evropská komise, která na konferenci předložila analýzu nových úspěšných inovací a získaných zkušeností.

Iniciativa EQUAL zahrnuje devět tematických oblastí:

- přístup a návrat na trh práce;
- boj proti rasismu;
- zakládání podniků;
- sociální ekonomiku;
- celoživotní vzdělávání;
- přizpůsobování se změnám;
- sladění rodinného a pracovního života;
- zmenšování nerovností mezi pohlavími;
- integrace žadatelů o azyl.

U příležitosti konference bylo publikováno devět příkladů projektů, které v různých zemích EU uskutečňují tzv. inovační partnerství (označovaná zkratkou DP z anglického *Development Partnerships*) v rámci iniciativy EQUAL.

flexibilitu nutnou k tomu, aby se člověk dovedl přizpůsobit rychlým změnám na trhu práce. Podle odhadů se na různých vzdělávacích opatřeních podílí jen 3 % z celkového počtu 8000 vězňů. Všeobecně poskytují nabízené programy velmi nízký stupeň kvalifikace a absolventi nedostávají žádný certifikát.

Model *Telfi* nabízí možnost získat kvalifikace, které odpovídají potřebám trhu práce. Tomu je přizpůsobován obsah profesní přípravy. Každý účastník si může zvolit své vlastní tempo. Tyto nové vzdělávací možnosti by se měly integrovat do jednotného procesu aktivní individualizované podpory, která by pokračovala i po propuštění.

Do září 2005 by mělo být realizováno 40 kurzů s přibližně 240 účastníky.

Viz též <http://www.telfi.at/>

Rakousko – zaměstnatelnost

DP v projektu nazvaném *Telelernen für HaftinsassenInnen* (Dálkové vzdělávání vězňů) – *Telfi* zkouší nový přístup ke vzdělávání a profesní přípravě v rakouských věznicích. Využívá se přitom počítačů a e-learningu. Vzdělávání má zlepšit šance propuštěných vězňů při opětovném vstupu na trh práce.

Zaměstnatelnost většiny současných vězňů je velmi nízká; rok před uvězněním mělo stálé zaměstnání jen 19 % z nich. Po propuštění jsou jejich šance na nalezení práce ještě nižší.

Dosavadní profesní příprava ve věznicích se zaměřuje na tradiční řemeslnické obory a často neposkytuje

Portugalsko – zaměstnatelnost

DP s názvem *Emprego Apoiado* (Podporovaná zaměstnanost) poskytuje v Portugalsku službu převážně přistěhovalcům z Afriky, hlavně z Kapverdské republiky.¹ DP byla založena v sousedství této komunity a mnozí její členové a spolupracovníci žijí ve stejné oblasti. Mladí lidé tak mohou využívat individualizovanou pomoc sociálně kulturního mediátora a podporu rodiny a přátel, i tutorů a spolupracovníků. Systém funguje na různých úrovních, například v partnerských organizacích, podnicích a v soukromých nebo státních agenturách.

Mladí lidé absolvují vzdělávací program s neustálou podporou sociálně kulturního mediátora. Cílem je přimět mladé lidi k tomu, aby si vytvořili, definovali a uskutečnili svůj vlastní životní projekt. To znamená, že si vyberou obor nebo kvalifikaci, kterou chtějí vzděláváním získat, ucházejí se o zaměstnání, kontaktují podniky, hodnotí své potřeby a možnosti a hledají cesty, jak řešit své osobní, společenské nebo rodinné problémy. Dalším významným prvkem je, že profesní příprava probíhá v zaměstnání a mladí lidé tak mají příležitost k navázání vztahů mimo svou komunitu, což přispívá k odstraňování předsudků a stereotypů. Zároveň to snižuje pocit segregace a vylučování. Mladým lidem tento druh praktické přípravy vyhovuje lépe než učení ve škole.

Uznávání existujících dovedností a kompetencí je velmi důležité ve všech fázích vzdělávacího programu. DP má v této oblasti bohaté zkušenosti, které využilo při zpracování Příručky pro uznávání a validaci kompetencí získaných formálně a neformálně v průběhu života. Tento nástroj bude distribuován v tištěné a elektronické podobě. Bude doplněn též Katalogem transversálních kompetencí.

¹*Republika Kapverdy je stát ležící na stejnojmenných ostrovech v Atlantském oceánu při africkém pobřeží (dříve nazývaných ostrovy Zeleného mysu). Hlavní městem je Praia, rozloha je 4033 km², počet obyvatel 423 000, úředním jazykem je portugalština a užívaným jazykem crioulo. Neobydlené ostrovy byly objeveny Portugalci roku 1456 a od konce 15. století kolonizovány z mateřské země a černými otroky z Guineje. Koloniální statut byl roku 1951 vystřídán statutem zámořské provincie Portugalska (od roku 1973 s místní samosprávou). Úplná nezávislost byla vyhlášena roku 1975. V roce 1991 se konaly první svobodné pluralitní volby.*

Nizozemsko – rovné příležitosti

DP nazvané Putování kulturami (angl. *Journey along cultures*) zahájilo mediální kampaň pod heslem „Muži přebírají iniciativu“, která se zaměřuje na zvýšení počtu zaměstnaných žen a vytvoření podmínek pro to, aby ženy mohly skloubit péči o rodinu a výkon povolání. Kampaň je vedena humornou formou a má zasáhnout co největší část mužské populace, zejména ty muže, kteří si neuvědomují problémy rovnosti pohlaví.

Hlavním cílem DP je zapojit další organizace. Projekt spojuje síly veřejných a soukromých institucí a také různých sdružení a nevládních organizací. Pořádají se diskusní fóra ve středních všeobecně vzdělávacích a odborných školách. Kampaň se obrací také na etnické menšiny a problém sdílení rolí mezi muži a ženami je probírán v mešitách během pátečních odpoledních motliteb.

Další úspěšnou akcí je spolupráce s amsterodamskou zoologickou zahradou. Ta připravila pro školáky kurzy, v nichž se srovnává chování zvířat a lidí. Například šimpanzi mají propracovaný systém péče o děti, protože prarodiče se starají o děti v době, kdy jsou rodiče zaneprázdněni.

Švédsko – rovné příležitosti

DP LIBRA vytváří do budoucna zaměřené strategie, které budou odstraňovat nedostatek kvalifikací a pracovních sil ve stavebnictví tím, že v tomto odvětví otevrou možnosti kariéry pro ženy a příslušníky etnických menšin. Až dosud ve stavebním průmyslu dominovali muži švédského původu. Nyní se však odhaduje, že v důsledku odchodů do penze bude v příštích deseti letech nutné zaplnit 90 tisíc volných míst. Odborové svazy v tomto sektoru budou muset získat 120 tisíc nových členů, mají-li si udržet své postavení a roli sociálních partnerů.

Organizace ze stavebnictví se v rámci EQUAL zavázaly k tomu, že budou bojovat proti diskriminaci a segregaci na trhu práce společně s Úřadem trhu práce (*Arbetsmarknadsstyrelsen* – AMS), s různými vzdělávacími institucemi (středními školami, odbornými a technickými školami a univerzitami) i s místními komunitami, nevládními organizacemi pro přistěhovalce a ženskými organizacemi, které poskytují podporu dosud nepatrnému počtu pracovníků ve stavebnictví.

Hlavní část činností se zaměřuje na změnu postojů. Interaktivní divadelní představení na pracovišti a ve školách je využíváno k odhalování předsudků Švédů vůči imigrantům a naopak. Po představení vždy následuje diskuse, která je počátkem širší debaty o hodnotách, předsudcích a potlačování xenofobie.

Další aktivity se soustřeďují na přístup na trh práce a udržitelnou integraci. Ženy a přistěhovalci, kteří pracují ve stavebnictví, slouží jako vzory v poradenských a vzdělávacích aktivitách. Sdělují své zkušenosti s prací ve stavebnictví a podílejí se o strategie, které úspěšně používají v pracovním prostředí, jež může být zpočátku nepřátelské. DP také zve tyto „svědky“ na pravidelné schůze pořádané AMS pro kariérní poradce a učitele. Projekty LIBRA nabízejí profesní přípravu v podnicích a podporují frekventanty prostřednictvím různých sítí. Pilotní plán připravuje současné a budoucí manažery na řízení rozmanitých pracovníků na staveništích. Další důležitou činností je analýza a nové návrhy prací tak, aby se vytvořilo uspořádání, které by příznivě ovlivňovalo rodinný život pracovníků. Výsledky již byly aplikovány ve vybraných podnicích prostřednictvím testovacího zavedení flexibilní pracovní doby a sdílení práce

mezi muži a ženami. To je ve švédském stavebnictví novinka, kterou DP hodlá rozšířit a znásobit.

Řecko – adaptabilita

DP ΠΡΩΤΕΑΣ (Proteas) se snaží odstraňovat překážky, se kterými se střetávají handicapovaní lidé. Tyto překážky nepramení pouze ze společenských postojů a absence podpůrné legislativy, ale jsou také zesilovány obtížným přístupem do veřejných prostor a pracovního prostředí a nedostatkem technických řešení.

Hlavní inovací v DP je použití celého souboru pomocných technik, která umožní handicapovaným lidem účast v pracovním prostředí. Zaměstnavatelům a handicapovaným zaměstnancům je poskytována podpora při využívání této techniky.

Mediální kampaň pořádaná v rámci projektu má za cíl změnit způsob, jakým veřejnost, politici a zaměstnavatelé vnímají handicapované lidi. Byl vytvořen webový portál, který přináší informace o činnosti DP a zveřejňuje její výsledky.

<http://www.ert.gr/programmata/proteas/proteas.asp>

Francie – adaptabilita

Francouzská televize France 3 instalovala osm regionálních digitálních televizí. To způsobilo významnou změnu v náplni práce, zaměstnání a v profesním životě ve France 3. V důsledku toho bylo třeba digitalizovat všechny výrobní procesy a audiovizuální vysílání.

Projekt EQUAL nazvaný „modernizovat bez vylučování seniorů“ (*moderniser sans exclure les seniors*) má za cíl anticipovat stárnutí osazenstva France 3, kde významná část zaměstnanců dospěla do poloviny svého profesního života (40-45letí zaměstnanci) nebo do seniorského věku (45-55letí a starší zaměstnanci). Televize L'INA a Arte, které mají podobné problémy, se k projektu připojily.

Klíčem k úspěchu byla správná volba jednotlivých kroků, které následovaly v tomto pořadí:

- uskutečnění ankety, s jejíž pomocí se definovala očekávání a charakteristiky seniorů (dotazníky, rozhovory);
- vytvoření vzdělávacího programu přizpůsobeného seniorům. Ukázalo se, že obtíže, s nimiž se senioři potýkají, jsou více spojeny s nepřizpůsobenou pedagogickou formou než s nedostatkem motivace. Takže se individualizovaly vzdělávací dráhy;
- úzké zapojení služeb pro lidské zdroje a sociálních partnerů, kteří se účastnili celého procesu budování;
- vytvoření informačních a komunikačních nástrojů (časopisy, televizní podpora);

- předávání znalostí, při kterém věk nebyl faktorem konkurence mezi mladými pracovníky a pracovníky staršími než 50 let. Proto byly vytvořeny věkově smíšené skupiny a instituce patronů a tutorů.

Smyslem projektu je informovat o tom, co mohou zaměstnanci do budoucna očekávat a na čem se budou aktivně podílet. V případě zaměstnavatelů se jedná o to zachovat jmění podniku, vyhnout se ztrátám know-how a také zpětně určit ty odbornosti služebně starších zaměstnanců, které jsou klíčové, protože jsou vzácné nebo obtížně nahraditelné.

Toto určení se musí provést velmi brzy, aby padesátníkům pomohlo při budování „druhé kariéry“ od 45 let věku.

Francie – podnikatelství

Projekt DP Sdružení pro právo na podnikání (*L'Association pour le Droit à l'Initiative Economique – ADIE*) zkoumá možnosti využití mikrofinancování při pomáhání příslušníkům etnických menšin žijícím v zanedbaných městských oblastech k tomu, aby se stali samostatně výdělečně činnými. Velká část těchto lidí nyní žije ze sociálních příspěvků a příjmů z neformální ekonomiky. Zkušenosti získané z projektu se obrazí přímo ve strategiích ADIE a Národní agentury pro zaměstnání (*L'Agence nationale pour l'emploi – ANPE*). Projekt se zaměřuje na některé z nejpostiženějších skupin ve Francii – kočovníky a zejména imigrantky z Afriky. Více než 35 % z nich je zcela negramotných. Jsou většinou nezaměstnané a přivydělávají si neformálními činnostmi, například prodejem etnických výrobků nebo etnickým kadeřnictvím. ADIE však nechce těmto lidem pomáhat subvencemi. Poskytuje půjčky s běžnou úrokovou mírou (v roce 2004 to bylo 6 %), které musí být splaceny maximálně do 24 měsíců.

Příjemci obvykle nemají čím za půjčku ručit. ADIE proto vyvinula specifickou směs kroků a technik půjčování mezi sebou. Půjčky obvykle začínají velmi nízkou částkou (1000 eur), mohou však být postupně zvýšeny na 5000 eur, jakmile byly splaceny. Většina půjček je poskytována skupině tří žen. Tyto skupiny pak mají za půjčku společnou odpovědnost a úředník může vyřídit tři žádosti najednou. V důsledku toho vyřídí jeden úředník ročně 100 žádostí, místo průměrných 40. V průběhu dvou let podporovali dva úředníci 86 aktivních tříčlenných skupin žen.

Kromě půjček je v rámci projektu poskytována podpora při vytváření základních finančních kompetencí (spravování rozpočtu domácnosti, vysvětlování rizik spotřebitelských půjček, kalkulace příjmů a výdajů,

management zásob a hotovosti atd.) a při rozhodování o podnikání.

Podle odhadů ADIE stojí poskytnutí podpory na založení mikropodniku kolem 2000 eur. To je jedna desetina ročních nákladů na nezaměstnaného ve Francii. Proto nepřekvapuje, že se činnost ADIE ročně zvyšuje o 25-30 %.

<http://www.adie.org/>

Spojené království - podnikatelství

DP s názvem Urychlování ženského podnikání (*Accelerating Women's Enterprise*) vytvořilo program činností, který testuje postupy jak zajistit, aby běžná podpora podnikání odpovídala potřebám vylučovaných skupin žen (např. etnických menšin, osamělých matek, žen vracejících se na trh práce, žen s nízkými příjmy, nezaměstnaných a handicapovaných, mladých žen a žen třetího věku a žen ze zanedbaných venkovských a městských oblastí).

AWE zpracovalo průvodce na cesty, které vedou ze závislosti na sociálních dávkách k podnikání, poukazuje na hlavní překážky, s nimiž se ženy střetávají. Někteří partneři AWE provozují svá vlastní chráněná pracoviště s prostředím přívětivým k ženám. To vede k řadě vodítek, která mohou být aplikována na běžné i specializované projekty (delší a flexibilnější otevírací doba, prostor pro práci na částečný úvazek, přístup k veřejné dopravě, bezpečnost, péče o děti, možnost práce v sítích atd.).

Partneři také vyvinuli řadu školicích programů profesního rozvoje v záležitostech podpory podnikání přívětivého k ženám. Například jednodenní kurz nazvaný „Genderový pohled na podporu podnikání“ upozorňuje na problémy, s nimiž se ženy v podnikání střetávají, a na způsob, jak jim mohou podpůrné organizace, banky, účetní atd. nejlépe pomoci.

Několik partnerů provozuje zápůjčkové fondy speciálně pro ženy. Jejich výzkumy ukazují, že mnohé ženy dávají přednost méně závaznému způsobu zakládání podniků a vyžadují značně menší půjčky než muži (například jen 650 eur). Dalšími překážkami pro ženy je vyloučení podnikání na částečný úvazek, tradiční kritéria hodnocení rizika apod. To v praxi vedlo k zaměření na mikrokredity pro podnikatelky, k podpoře po poskytnutí půjčky a k vytváření skupin žen, které si půjčují mezi sebou.

Španělsko – žadatelé o azyl

DP ENEAS-EQUAL ustavilo dohody o spolupráci s různými místními a regionálními organizacemi a institucemi (veřejnými a soukromými) s cílem usnadnit přístup žadatelů o azyl na trh práce.

Žadatelé o azyl se dostávají do projektu různými cestami, například prostřednictvím azylových středisek, informací z letišť nebo z Červeného kříže. Jsou odkazováni na různé instituce podle svých potřeb (najít zaměstnání, zlepšit jazykové znalosti apod.). ENEAS-EQUAL zahrnuje celé Španělsko, a proto musí brát v úvahu různé regionální podmínky. Odvětví, v nichž je možné najít práci se v různých regionech liší.

Kurzy ENEAS-EQUAL jsou zvláště cenné pro žadatele o azyl, kteří nemají přístup do veřejných kurzů. Patří sem kurzy základní gramotnosti a předprofesní přípravy i specializovanější druhy kurzů. Prostřednictvím projektu získávají žadatelé o azyl také informace o zaměstnaneckých smlouvách, platech, veřejné dopravě a všeobecné informace usnadňující jejich sociálně profesní integraci do španělské společnosti.

Velmi dobré pracovní příležitosti poskytuje turismus. Zkušenosti a dovednosti zde získané jsou mezinárodně uplatnitelné, a proto je možné je využít i při případně repatriaci. Mnohé hotely jsou součástí řetězců, ve kterých má doporučení z jedné země platnost v jiné zemi. Certifikát obdržení po absolvování kurzu dává možnost získat kvalifikovanější práci.

Zaměstnaní žadatelé o azyl pracující například v kavárnách a obchodech, jsou „viditelnější“ pro většinou společnost, což přispívá k jejich integraci. Španělské občany tak mohou žadatele o azyl lépe poznat, odlišit je od ilegálních imigrantů a přesvědčit se o jejich užitečnosti pro společnost. To také pomáhá ke snížení rasismu a xenofobie ve Španělsku.

<http://www.eneas-equal.org>

Prameny:

Nine examples from EQUAL. Detail given for the presspack at the conference „Free movement of Good Ideas“ in Warsaw 25-26 Feb 2005. 11 s. (V tištěné a elektronické podobě k dispozici v knihovně.)

http://europa.eu.int/comm/employment_social/equal/activities/20050225-warsaw-conf_en.cfm

Nové a upravené učební obory v Německu

Technický, ekonomický a sociální vývoj vyžaduje vytváření nových oborů profesní přípravy a modernizaci těch starých. Od roku 1996 do současnosti bylo v Německu ustaveno téměř šedesát nových učebních oborů a přes 170 jich bylo zmodernizováno.

V srpnu roku 2004 poprvé po dlouhé době vstoupily v platnost také tři nové *dvouleté* učební obory: mechanik jízdních kol, opravář automobilů a obsluha strojů a zařízení. Mezi modernizovanými obory profesní přípravy jsou také nově zavedené dvouleté kurzy, například odborný skladník a prodavač. Tyto kratší obory jsou vhodnou příležitostí pro žáky, kterým vyhovuje praktičtěji zaměřená profesní příprava. Měl by se tak snížit počet těch, kteří předčasně odcházejí ze vzdělávání, aniž by získali kvalifikaci.¹

Tabulka ukazuje počet nových a modernizovaných učebních oborů v jednotlivých letech.

Rok	nové	modernizované	celkem
1996	3	18	21
1997	14	35	49
1998	11	18	29
1999	4	26	30
2000	4	9	13
2001	3	8	11
2002	8	11	19
2003	7	21	28
2004	5	25	30
1996 – 2004	59	171	230

V roce 2004 to byly tyto obory profesní přípravy (všechny jsou určeny chlapcům i dívkám):

Nové

Mechanik stavebních prací pro demolicí a rozrušování betonu /*Bauwerksmechaniker für Abbruch und Beton-trenntechnik*

Mechanik jízdních kol /*Fahrradmonteur*

Opravář automobilů /*Kraftfahrzeugservicemechaniker*

Obsluha strojů a zařízení /*Maschinen- und Anlagenführer*

Pracovník hubící škůdce (škodlivý hmyz) /*Schädlingsbekämpfer*

Modernizované

Mechanik zařízení /*Anlagenmechaniker*

Mechanik úpravný /*Aufbereitungsmechaniker*

Pekař /*Bäcker*

Železničář vnitropodnikové dopravy /*Eisenbahner im Betriebsdienst*

Odborný pracovník skladové logistiky /*Fachkraft für Lagerlogistik*

Odborný skladník /*Fachlagerist*

Tvůrce vizuálního marketingu /*Gestalter für visuelles Marketing*

Pracovník zušlechťování skla /*Glasveredler*

Mechanik obrábění dřeva /*Holzarbeitungsmechaniker*

Průmyslový mechanik /*Industriemechaniker*

Obchodník v maloobchodě /*Kaufmann im Einzelhandel*

Pracovník spedičních a logistických služeb /*Kaufmann für Speditions- und Logistikdienstleistung*

Konstrukční mechanik /*Konstruktionsmechaniker*

Zakázkový krejčí /*Maßschneider*

Mechanik pro pneumatiky a vulkanizaci /*Mechaniker für Reifen- und Vulkanisationstechnik*

Modista (dámský kloboučník) /*Modist*

Dekoratér interiérů /*Raumausstatter*

Mechatronik rolet a markýz /*Rollladen- und Sonnenschutzmechatroniker*

Obchodník lodní dopravy /*Schiffverkehrskaufmann*

Obuvník /*Schuhmacher*

Provozní mechanik v dobývání kamene a nerostů /*Verfahrensmechaniker in der Steine- und Erdenindustrie*

Prodávče /*Verkäufer*

Hrázný /*Wasserbauer*

Mechanik nástrojař /*Werkzeugmechaniker*

Mechanik obrábění. /*Zerspanungsmechaniker*.

¹Viz též článek *Kratší programy profesní přípravy v Německu*. Zpravodaj, 2004, č. 11, s. 13-14.

Prameny:

Neue Chancen. Wirtschaft und Berufserziehung, 2004, č. 10, s. 29-30.

Neue und modernisierte Ausbildungsberufe 2004 – Kurzbeschreibungen. Mit einer Einführung und einer Übersicht über alle seit 1996 neu geordneten Berufe. Stand: August 2004. 1. vyd. Bielefeld, Bertelsmann 2004. 135 s.

ISBN 3-7639-1048-4 (viz též *Nové knihy v knihovně*).

<http://berufenet.arbeitsamt.de/>

Uvedeným tématem se zabývá i tento článek Zpravodaje:

Moderní povolání v Německu – 1/2004

Zákon o reformě odborného vzdělávání

Hlavní výbor Spolkového ústavu odborného vzdělávání¹ se na zasedání 27. října 2004 v Berlíně usnesl na stanovisku k návrhu zákona o reformě odborného vzdělávání. V tomto článku přinášíme doslovné znění stanoviska nazvaného „Stanovisko hlavního výboru Spolkového ústavu odborného vzdělávání (BIBB) k návrhu zákona o reformě odborného vzdělávání.“

Hlavní výbor Spolkového ústavu odborného vzdělávání vítá novelizaci práva na odborné vzdělávání, pokud přispěje k modernizaci a flexibilitě odborného vzdělávání při zachování základních struktur duálního systému, k internacionalizaci vzdělávání a dalšího vzdělávání. Návrh zákona o reformě odborného vzdělávání předložený spolkovou vládou se s těmito řádky zčásti shoduje. Odmítají se pozměňovací návrhy, které ohrožují podnikovou přípravu a povedou k oddělení profesní přípravy od zaměstnavatelského systému.

Hlavní výbor BIBB většinou schválil tyto postoje k reformě práva na odborné vzdělávání:

1. Stejně postavení školních studijních běhů s absolvováním duální profesní přípravy ve shodě s hospodářskou sférou

Pokud to bude vzhledem k aktuálnímu a střednědobému nedostatku podnikových učebních míst nutné, umožnit získání uznaného dokumentu o absolvování profesní přípravy formou školního studia. To by mělo být časově omezené podle momentální potřeby. Rozhodnutí o stejném postavení studijních běhů se musí přijímat ve shodě s příslušnými místy a sociálními partnery. Rozhodující je obsahová a časová rovnocennost školního studijního běhu s uznanou profesí podle Zákona o odborném vzdělávání (BBiG) nebo podle Řemeslnického řádu (HwO) a zahrnutí praxe v podniku.

2. Žádné zákonné nařízení o regionálních konferencích o odborném vzdělávání

Vytváření nových grémíí pro organizaci odborného vzdělávání se zamítá. Regionální konference o odborném vzdělávání zahrnuté do návrhu zákona nejsou zapotřebí, protože jejich úkoly mohou převzít stávající grémia a instituce, například zemské výbory pro odborné vzdělávání a četná dobrovolná koordináční grémia odborného vzdělávání v regionech. Činitelé v odborném vzdělávání spolupracují také bez zákonných předloh s vědomím své společné zodpovědnosti za možnosti vzdělávání mladistvých.

3. Výhradní hlasovací právo zaměstnavatelů a zaměstnanců ve výboru odborného vzdělávání

Zavedení samostatného hlasovacího práva pro zástupce profesních škol ve výboru odborného vzdělávání není

vhodné. Rozhodnutí výboru odborného vzdělávání se dotýkají podnikové části vzdělávání, a proto je výhradně přijímají zaměstnavatelé a zaměstnanci. Učitelé profesních škol prosazují své zájmy přítomností ve výboru odborného vzdělávání, a tím ovlivňují mínění. Právní pozice učitelů, která by přesahovala poradní funkci, není nutná.

4. Přenos kompetencí na příslušná místa

Kvůli zjednodušení správy se požaduje přenesení kompetencí při sledování odborného vzdělávání příslušnými úřady podle zemského práva na příslušná místa podle Zákona o odborném vzdělávání. Příslušná místa mohou provádět správní rozhodování v rámci sledování odborného vzdělávání na základě většího věcného spojení s podniky jednodušeji a rychleji než zemské úřady. Výbory odborného vzdělávání příslušných míst by mohly spolurozhodovat o vykonávání monitorovacích úkolů prostřednictvím vydávání správních směrnic. Právní dozor zemských úřadů nad hospodářskými komorami by zůstal při přenesení kompetencí zachován.

5. Upevnění struktur grémia Spolkového ústavu odborného vzdělávání

Organizační struktury Spolkového ústavu odborného vzdělávání by se měly vesměs upevnit a uspořádat efektivněji. Rozhodně se vítá zúžení hlavního výboru Spolkového ústavu odborného vzdělávání. Aby se všem zemím umožnila přímá účast na práci v hlavním výboru nebo účast prostřednictvím zástupců, mělo by se počítat s osmi zástupci na jednu lavici. Pokud jde o regulační politická rozhodnutí, měl by stálý podvýbor s rozhodujícími kompetencemi, složený ze tří zástupců z každé skupiny, nahradit stávající stálý výbor.

Zřízení vědeckého poradního sboru se zamítá, protože není pocítována jeho potřeba. Nelze určit, jakou přidanou hodnotu by nákladné doplňkové grémium mělo pro práci Spolkového ústavu odborného vzdělávání.

Funkce poskytování služeb Spolkového ústavu odborného vzdělávání v oblasti organizace by měla mít prioritu před výzkumnou činností. Zde je potřebný nový zákonný popis úkolů Spolkového ústavu odborného vzdělávání. Spolkový ústav odborného vzdělávání

by měl v rámci výzkumné činnosti prostřednictvím poradenství podporovat a vědecky zajišťovat zkoušení nových metod, obsahů a struktur.

6. Více tvůrčího prostoru pro rozvoj a zkoušení nových učebních oborů

Země by měly dostat možnost ve shodě se špičkovými organizacemi sociálních partnerů navrhnout, aby spolková vláda vydávala právních nařízení ke zkoušení nových učebních oborů. Tyto úpravy je potřeba časově vymezit. Zkoušení musí být vědecky zajištěno. Při pozitivním výsledku úpravy vyústí do zákonem stanoveného uznávacího řízení pro celostátní zavedení.

7. Necelodenní vzdělávání pro osoby, které vychovávají děti nebo o někoho pečují

Matky a otcové, kteří přebírají výchovu svých dětí, a osoby, které se starají o své blízké, to často nemohou z časových důvodů spojit s celodenní kvalifikovanou profesní přípravou. Profesní příprava by také měla být na základě zákona o odborném vzdělávání nabízená v časově zkrácené formě (zkrácení denní doby výuky). Podle objemu zkrácené denní doby by se pak prodloužila celková doba profesní přípravy. K právnímu zajištění je třeba provést patřičnou úpravu v systému odborného vzdělávání.

8. Internacionalizace profesní přípravy / pas vzdělávání

Evropské státy se stále více sblížují politicky i hospodářsky. To vyžaduje znalost a uznávání hospodářských, kulturních a profesních rozdílů.

Hlavní výbor Spolkového ústavu odborného vzdělávání proto zásadně vítá úpravu pro absolvování částí profesní přípravy v zahraničí. Jako další krok pro doložení kvalifikací získaných v zahraničí je smysluplné zavedení evropského pasu vzdělávání. V tomto pasu se mají evidovat všechny relevantní odborné kvalifikace z profesní přípravy.

¹Hlavní výbor Spolkového ústavu odborného vzdělávání je grémium, němž jsou paritně (čtvrtinově) zastoupeni zaměstnavatelé, zaměstnanci, spolkové země a Spolek. Výbor má zákonou úlohu radit spolkové vládě v zásadních otázkách odborného vzdělávání.

Pramen: Berufsbildungsreformgesetz. Wirtschaft und Berufserziehung, 56, 2004, č. 12, s.31-32.

Uvedeným tématem se zabývají i tyto články Zpravodaje:

Reforma odborného vzdělávání v Německu – 1/2005

Klíčové cíle reformy odborného vzdělávání v Německu – 9/2004

Cíle reformy zákona o odborném vzdělávání v Německu – 7-8/2004

Reforma zákona o profesní přípravě v Německu – 6/2004

Reformy odborného vzdělávání v Německu – 5/2004

Ideální učeň

Charakterové vlastnosti a kompetence, které by podle přání německých zaměstnavatelů měli mít učni absolvující profesní přípravu v jejich podnicích. Žebříček postupuje od nejvíce žádaných vlastností a kompetencí k nejméně žádaným.

94 %	spolehlivost
91 %	schopnost číst, psát, počítat
87 %	schopnost pracovat v týmu
85 %	připravenost podávat výkon
78 %	zdvořilost, přátelskost
75 %	odpovědnost
68 %	dobré všeobecné znalosti
65 %	samostatnost
60 %	vytrvalost, odolnost proti zátěži

48 %	schopnost přijímat kritiku
40 %	schopnost řešit konflikty
29 %	znalost angličtiny
29 %	ekonomické znalosti
17 %	přírodovědné znalosti
9 %	mediální kompetence

Pramen: Der ideale Lehrling. Was sich Betriebe von Auszubildenden wünschen. Wirtschaft und Berufserziehung, 56, 2004, č. 7, s. 5.

Učební obor pro ochranu přírody v Německu

V roce 1998 vstoupilo v platnost nařízení o dalším vzdělávání se závěrečnými zkouškami pro obor ochránce přírody a krajiny. Již tenkrát se všichni zúčastnění shodli na tom, že realizaci dalšího vzdělávání je třeba evaluovat.

Pro profesní sféru zemědělství již existuje řada možností dalšího vzdělávání. V pokrytí činností týkajících se ochrany přírody se však Německo nachází ještě na počátku. Dosud byly činnosti v ochraně přírody prováděny jako neplacená činnost a mnohé budou jistě i nadále vykonávány dobrovolně. Další vzdělávání pro ochránce přírody a krajiny se závěrečnými zkouškami však posune dobrovolnou práci k právně zajištěné profesi. S vytvořením profese s dalším vzděláváním má spolupráce v oblasti ochrany přírody, zemědělství a turistiky působit v první řadě na změnu struktur a na hospodářský rozvoj venkovského prostředí.

Cílem průzkumu Spolkového ústavu odborného vzdělávání prováděného z pověření Spolkového ministerstva pro vzdělávání a výzkum bylo shromáždit personální, organizační a strukturální data a zjistit kvalitu a efektivitu dalšího vzdělávání. Přitom šlo především o zjišťování sfér činností, oblastí použití a možností výdělku i postavení profese a perspektivy zaměstnání. Zástupci ochrany přírody navíc chtěli zjistit, zda v Německu existuje potřeba samostatného, uznávaného a tedy i základního učebního oboru v ochraně přírody.

Pro účely průzkumu byly pořízeny rozhovory, mj. se zástupci vzdělávacích zařízení a zkušebních výborů, a pomocí dotazníků se zjišťovaly názory absolventů dalšího vzdělávání.

Pokud jde o stupeň obtížnosti a náročnosti dalšího vzdělávání, více než polovina účastníků i lektorů je považuje za obtížné (46 % za průměrné). Dosažená úroveň je hodnocena jako vysoká. Lektoři často uvádějí, že další vzdělávání je srovnatelné s mistrovským kurzem. Spektrum dovedností, které další vzdělávání poskytuje, staví na odborných znalostech získaných v zemědělských a lesnických profesích a rozšiřuje je. Navíc se vyžaduje vyšší míra samostatnosti, vlastní zodpovědnosti, koncepčního myšlení a komunikačních dovedností.

Nezávisle na oblasti použití velmi vysoký podíl absolventů oceňuje, že prostřednictvím dalšího vzdělávání dosáhli hlubšího porozumění problematice přírody a životního prostředí.

Zkoušky v dalším vzdělávání jsou rozděleny do čtyř částí. Značný vliv na celkový průběh zkoušek má část „Informační činnost a péče o návštěvníky“. Zkoušený má sedm dnů na to, aby si písemně připravil infor-

mační materiál, který pak přednese a obhajuje při ústní zkoušce. Podle průzkumu přinejméním dva z pěti absolventů získají během dalšího vzdělávání větší sebevědomí i lepší komunikační dovednost. To podporuje tezi o vysoké náročnosti a úrovni dalšího vzdělávání.

Ukazuje se, že kurz absolventy připravuje na zkoušku dobře, až velmi dobře. Z toho se dá usoudit, že zkušební otázky jsou sladěny s náplní kurzu. Pouze část „Hospodářství, právo, sociální věci“ dopadá při hodnocení poněkud hůře. Zde by se měl vytvořit prostřednictvím zkušebních výborů soulad mezi zkušebními otázkami a učebními obsahy, nebo by se měla zvážit volba metody uplatňované v učební části.

Zklamáním pro mnohé lesníky je to, že i po absolvování dalšího vzdělávání pracují na starém místě a nemohou vykonávat činnosti vyžadující vyšší kvalifikaci. Lesníci v lesních úřadech jsou pověřováni běžnými úkoly, například těžbou dřeva, kultivací porostu a údržbou cest. Otázkou je, proč potom byli svými úřady uvolněni pro další vzdělávání pro ochránce přírody a krajiny se závěrečnými zkouškami, které si zčásti sami financovali. Existuje však střednědobá až dlouhodobá vyhlídka na strukturální změnu v lesnictví, a tím i na odpovídající činnosti, které tyto kvalifikace budou vyžadovat. Téměř bez výjimky z nových znalostí profitují absolventi, kteří pracují ve velkých chráněných oblastech, jako jsou národní parky nebo biosférické rezervace.

Další vzdělávání se zatím doporučuje pouze zaměstnancům chráněných oblastí, neboť střednědobé a dlouhodobé agrární strukturální změny povedou k velkým požadavkům na péči o krajinu a odborné činnosti v ochraně přírody. Také samostatné podnikání je navzdory náplni dalšího vzdělávání sotva možné, neboť neexistuje poptávka. Jenom v Bavorsku je možné s tímto dalším vzděláváním v nepatrné míře samostatně podnikat v činnostech spojených s péčí o krajinu. Vesměs jsou hlavními zaměstnavateli ochránců přírody a krajiny se závěrečnými zkouškami chráněná území a lesy. Oproti záměru, aby toto další vzdělávání bylo určeno pro zemědělce jako druhý pilíř, z něj dnes profitují spíše lesníci, protože mohou ve velkých chráněných oblastech nebo v lesnictví vykonávat činnosti spojené s ochranou přírody a krajiny nebo je mohou využívat při veřejné práci.

Evaluace se nadále zabývá otázkou, zda je smysluplné vytvořit vlastní učební obor pro ochranu přírody, aby bylo případně možné lépe plnit vysoké požadavky týkající se péče o chráněná území. Situace na trhu práce je v Německu poněkud napjatá, takže si člověk může spíše slibovat úspěchy od dalšího vzdělávání příslušného k profesi. Chráněné oblasti jsou obsazené z jedné třetiny ochránci přírody a krajiny se závěrečnými zkouškami, ostatní zaměstnanci si další vzdělávání buď ještě doplňují, nebo mají vyšší ukončené vzdělání. Tím je jejich potřeba přibližně pokryta. To znamená, že se vytvoření učební oboru střednědobě nedoporučuje. Náročnost dalšího vzdělávání je vysoká a dá se srovnat

s mistrovským kurzem, takže obsah lze zvládnout jen s profesními předpoklady z oblasti zemědělství a lesnictví. Učební obor je však zaměřen na mladé lidi, kteří chtějí po ukončení všeobecného vzdělávání přejít do nějaké profese, která má budoucnost. V současné době by nebylo zodpovědné vytvořit v této branži učební obor, jehož absolventi by s největší pravděpodobností rozšířili řady nezaměstnaných a jen velice těžko by hledali uplatnění v jiném povolání.

Pramen: Gathmann, Christiane: Brauchen wir einen Ausbildungsberuf für den Naturschutz? Berufsbildung in Wissenschaft und Praxis, 33, 2004, č. 4, s. 36-37.

Národní středisko pro poradenství v Itálii

Národní středisko pro poradenství sponzorované Evropskou komisí, ministerstvem zaměstnanosti a ministerstvem školství bylo otevřeno v nové pobočce Ústavu pro rozvoj profesní přípravy pracovníků (*Istituto per lo Sviluppo della Formazione Professionale dei Lavoratori – ISFOL*) v Beneventu (severovýchodně od Neapole) v kontextu aktivit ISFOL jako národní agentury programu Leonardo da Vinci.

Středisko podporuje mobilitu za účelem studia a zaměstnání v rámci Evropské unie a spojuje tak služby dříve poskytované dvěma různými institucemi pod jednou střechou. Cílem je lepší integrace činností týkajících se vzdělávání, profesní přípravy a zaměstnání.

Úkoly střediska jsou: vytvářet informační zdroje o příležitostech ke studiu, profesní přípravě a zaměstnání na národní a mezinárodní úrovni; rozšiřovat informace o poradenských službách v členských státech EU; školit poskytovatele poradenských služeb a srovnávat a pilotovat inovativní modely a zkušenosti na poli pedagogického a profesního poradenství.

Středisko bylo otevřeno v 1. cílovém regionu strukturálních fondů, ve znevýhodněné oblasti, kde je nutné lépe zaměřit politiku podporující zaměstnanost, zaměstnatelnost a sociální integraci. Na mezinárodní úrovni je členem evropské sítě Euroguidance a na národní úrovni funguje v rámci národní diseminační sítě struktur a orgánů působících v poradenství. Obrací se zejména na poskytovatele služeb v oblasti poradenství, profesní přípravy a zaměstnanosti a na učitele.

Pramen: Italy. New national resource centre for guidance. Cedefop Info, 2004, č. 2, s. 19.

Profesní orientace v Rakousku

Profesní orientace začíná ve škole. V současné době pracuje v rakouských školách 2500 pedagogických poradců a 150 školních psychologů. Mladým lidem vycházejícím ze vzdělávacího systému pomáhají poskytovatelé dalšího vzdělávání, služba trhu práce, zájmové skupiny a lobbistická sdružení tím, že jim zprostředkovávají neustálou a celkovou odbornou orientaci a poradenství. Na významu získávají i virtuální informační platformy a portály (např. www.bildung.at). Poskytují potenciálním studentům a vzdělávacím zařízením efektivní přístup k informacím a příležitost k vzájemnému

kontaktem. Vzhledem k relativní hustotě internetové sítě v Rakousku – téměř 20 % domácností má připojení na Internet – jsou tyto platformy dosti využívány.

Zkušenosti z Rakouska, potvrzené OECD, ukazují, že do sebe zapadající poradenská opatření a fungující spolupráce mezi různými aktéry ve vzdělávací politice jsou podstatné pro vznik kultury poradenství a profesní orientace.

Pramen: Austria. The secret of success? – Vocational guidance, Austrian style. Cedefop Info, 2004, č. 2, s. 18.

Vzdělávání černých chlapců v Anglii

Projekt na zlepšení školního prospěchu žáků z etnických menšin začal v Anglii v dubnu 2001. V roce 2003 byla zahájena další strategie, na kterou bylo věnováno 10 milionů liber. Iniciativa *Excellence in Cities* (EiC) byla zahájena již v březnu 1999 a zaměřuje se na oblasti, které se potýkají s nepříznivými okolnostmi, jež mají za následek špatné školní výsledky a znevýhodnění žáků. Hlavním cílem je zlepšení standardů ve školách. Iniciativa začala v šesti městských oblastech, nyní již zahrnuje 58 oblastí ve všech větších městech.

V únoru 2005 byly zveřejněny statistické údaje, které ukazují, že mladiství černé pleti zaostávají při zkouškách GCSE¹ za svými bílými spolužáky, i když se tento rozdíl poněkud zmenšuje.

V roce 2004 dosáhlo pouhých 35,7 % černých karibských žáků při zkoušce GCSE alespoň pěti známek C (nebo lepších). Národní průměr přitom činí 51,9 %. Černé karibské dívky přitom dosahují lepších výsledků; 43,8 % dívek mělo 5 známek C nebo lepších ve srovnání s 27,3 % chlapců.

Předseda Komise pro rasovou rovnost (*Commission for Racial Equality*), který je sám černé pleti, v březnu letošního roku řekl, že by pro černé chlapce bylo lepší, kdyby byli vyučováni odděleně od svých bílých vrstevníků. Odvolal se na zkušenosti amerického státu Illinois, kde se prospěch černých chlapců zlepšil poté, co byli vyučováni odděleně. Podle jeho názoru černí chlapci pocházejí z kulturního prostředí, v němž se neoceňuje chytrost, nemají dostatek sebevědomí a postrádají kladné vzory.

Zlepšení by mělo přinést oddělené vyučování černých chlapců v některých předmětech, dále strategie, která má přimět jejich otce k větší odpovědnosti, např. k tomu, aby docházeli na třídní schůzky, a zvýšení počtu učitelů černé pleti. Podle provedeného výzkumu se černí chlapci domnívají, že jsou bílými učiteli šikánováni.

Černí chlapci jsou po opuštění školy nezaměstnatelní, takže se nemohou integrovat do společnosti.

Plán naráží na odpor lidí, kteří ho označují za segregaci, a také na nedostatek prostředků k tomu, aby mohl být prakticky uskutečněn.

Škola v Tottenhamu, kam předseda Komise pro rasovou rovnost před lety sám chodil, má 1220 žáků, kteří mluví 60 jazyky. Ve škole se osvědčilo rozdělování žáků podle komplexních problémů. Pomáhá také metoda, při níž starší žáci působí jako mentoři u žáků, kteří se připravují na GCSE. Byly zavedeny motivační hodiny pro karibské žáky, které mají za úkol zvýšit jejich sebevědomí a přesvědčit je, že vzdělávání má smysl. Výsledky se již projevily. V roce 2003 dosáhlo požadovaného standardu v testech národního kurikula angličtiny pro 14leté žáky pouze 11 % žáků, v roce 2004 již 45 %. Ve škole jsou však i jiné skupiny žáků, které potřebují specifickou pomoc. Jsou to bílí chlapci z dělnických rodin a turečtí žáci, kteří ve škole tvoří největší etnickou skupinu. Turečtí žáci jsou přírodovědným předmětům vyučováni v turečtině, dokud si dostatečně neosvojí angličtinu.

---

¹GCSE (*General Certificate of Secondary Education*) je všeobecné osvědčení středoškolského vzdělání vydávané na základě zkoušek, které žáci absolvují obvykle v 16 letech věku. Zkoušky GCSE jsou absolvovány v řadě předmětů a certifikát uvádí výčet známek, kterých kandidát dosáhl v každém z předmětů. Známeček je osm, od A* do G, přičemž známky A*-C jsou považovány za dobré složení zkoušky GCSE.

Prameny: www.eurydice.org.

Call for separate classes for black boys. The Guardian, 2005, 7. března.

Demetriou, Danielle: Teach black boys separately, says Phillips. The Independent, 2005, 7. března.

Garner, Richard: From Phillips's alma mater, a lesson in teaching black boys: Don't segregate. The Independent, 2005, 8. března.

Předsednictví Evropské unie

1. pol. **2005** Lucembursko
1. pol. **2006** Rakousko
1. pol. **2007** Německo
1. pol. **2008** Francie

2. pol. **2005** Velká Británie
2. pol. **2006** Finsko
2. pol. **2007** Portugalsko
2. pol. **2008** Švédsko

Pramen: <http://europa.eu.int>

Co nového v časopisech

<p>Journal of Vocational Education and Training - JVET</p> <p>Gorman, Phil - More, Richard - Blake, Daniel - Phillips, G. Michael</p> <p>An Empirical Study of the Effectiveness of Publicly-Funded 'Structured On-Site Training': implications for policy and practice. [<i>Empirická studie efektivity veřejně financované „Strukturované profesní přípravy na pracovišti“: důsledky pro politiku a praxi.</i>]</p> <p>JVET, 56, 2004, č. 2, s. 387-408, 4 tab., 2. obr. lit. 22.</p> <p>Článek informuje o zjištěních z hodnocení efektivity soukromě spravovaných programů „strukturované profesní přípravy na pracovišti“ (SOST) financovaných Kalifornským panelem přípravy k zaměstnání. Pojednává o charakteristice programů SOST, které zvyšují konkurenceschopnost na interním i externím trhu práce. Kromě toho objasňuje důsledky programů SOST pro programy profesní přípravy v zaměstnání (<i>on-the-job-training</i> – OJT), které jsou financovány soukromě, i pro ty, které jsou financovány z veřejných prostředků.</p>	<p>Hager, Paul</p> <p>The Competence Affair, or Why Vocational Education and Training Urgently Needs a New Understanding of Learning. [<i>Záležitost kompetencí neboli proč odborné vzdělávání a příprava naléhavě potřebují nové chápání učení.</i>]</p> <p>JVET, 56, 2004, č. 3, s. 409-433, lit. 23.</p> <p>Pojetí kompetence je podrobováno trvalé kritické pozornosti. Přesto důležité otázky často zůstávají nejasné. Mnohé nejasnosti vyplývají z chybných předpokladů o učení, které je chápáno jako produkt. Dříve než se začne diskutovat o kompetencích, je třeba jasně rozlišit tři věci: výkon a jeho výsledky, tři základní složky kompetence (způsobilost, inteligence a dovednosti) a vzdělávání, profesní přípravu neboli vývoj lidí k tomu, aby se stali kompetentními pro vykonávání nějaké činnosti. Tyto tři složky jsou konzistentní s pojetím učení jako procesu. Nerespektování těchto složek vede k omylům, které jsou v článku uvedeny.</p>
<p>Kniveton, Bromley H.</p> <p>Teaching Interpersonal Skills: convincing the student of the need for an extreme opening statement in negotiations. [<i>Vyučování interpersonálními dovednostem: přesvědčování studentů o potřebě extrémně otevřeného stanoviska při vyjednávání.</i>]</p> <p>JVET, 56, 2004, č. 3, s. 435-448, 4 tab., lit. 21.</p> <p>Studie hodnotí, zda je použití extrémně otevřeného stanoviska při vyjednávání v dnešní době vhodnou interpersonální dovedností. Zkoumá dopad této strategie na mladé lidi, kteří jednájí zároveň jako zástupci managementu a odborů. Ukázalo se, že na otevřenější stanovisko přišla velkorysejší reakce bez ohledu na to, za jak rozumné bylo stanovisko považováno. Studii lze využít v profesních kurzech, které zahrnují vzdělávání v interpersonálních dovednostech jako prostředek demonstrování účinnosti této strategie.</p>	<p>Formation Emploi</p> <p>Astier, Philippe</p> <p>Parler d'expérience. [<i>Řeč o zkušenostech.</i>]</p> <p>Formation Emploi, 2004, č. 88, s. 33-42, 1 tab., lit. 20.</p> <p>Profesní zkušenost je obecně považována za dynamický faktor založený na získávání aktiv (znalostí a kompetencí). Změny, které probíhají v podnicích však mohou vést k tomu, že toto pravidlo bude porušeno a aktiva budou diskvalifikována, pokud již nebudou představovat zdroje pro budoucí aktivity. „Slepá ulička“ zkušeností tohoto druhu může přerušit nejen činnost jednotlivců, ale i jejich znalosti a profesní identitu. Analýza tohoto problému je dobrou cestou k opětovnému napojení toho, co bylo přerušeno, za předpokladu, že se v diskusi kombinuje subjektivní zapojení, objektivní stanoviska a povědomí o pragmatických kognitivních a identifikačních účincích.</p>
<p>Baba-Moussa, Abdel Rahamane</p> <p>Les stratégies d'acteurs face à la validation des acquis en Basse-Normandie. [<i>Strategie aktérů pro validaci vzdělání získaného ze zkušenosti (VAE) v Basse-Normandie.</i>]</p> <p>Formation Emploi, 2004, č. 88, s. 17-32, lit. 22.</p> <p>VAE poskytuje lidem příležitost k získání diplomu nebo profesního certifikátu validací všech forem zkušeností. Její aplikace na úrovni regionů předpokládá vypracování rámce pro sladění úsilí různých zapojených aktérů. Výsledky studie tohoto procesu v Basse-Normandie ukazují, že ačkoliv existuje konsensus o potřebě celoživotního odborného vzdělávání a jeho hodnotě obecně, praktické záležitosti (např. způsoby aplikace, rozdělení úloh a prostředků) a způsoby hodnocení mohou vyvolávat ostré debaty a boj o moc mezi institucionálními aktéry.</p>	<p>Borras, Isabelle</p> <p>L'orientation des jeunes peu qualifiés, une liberté contrainte. [<i>Profesní orientace mladých lidí s nízkou kvalifikací, omezená svoboda.</i>]</p> <p>Formation Emploi, 2004, č. 88, s. 79-95, 2 obr., lit. 32.</p> <p>Jak při profesním poradenství ve veřejných službách působících v regionech dosáhnout rovnováhy mezi individuální svobodou a strukturálním omezením. Úloha poradců je popsána analýzou jejich práce a organizačními strukturami, v nichž pracují, a zkoumáním užitečnosti těchto služeb pro mladé lidi vstupující na trh práce. Tři hlavní principy, na nichž je založena politika profesního poradenství, jsou srovnávány s postoji mladých lidí s nízkou kvalifikací a s podmínkami, ve kterých poradci vykonávají své povolání.</p>

Nové knihy v knihovně

Weiterbildung in der europäischen und deutschen Bauwirtschaft. Ansätze und Strukturen. BAQ-Forschungsinstitut Bremen. [Další vzdělávání v evropském a německém stavebnictví. Základy a struktury. Výzkumný ústav pro zaměstnanost, práci a kvalifikace Brémy.] Bielefeld, Bertelsmann 2004. 112 s. (Schriftenreihe des Bundesinstituts für Berufsbildung) ISBN 3-7639-1044-1 Sg. 25 452

Continuing Training in the European and German Construction Industries. Approaches and Structures. BAQ-Research Institute Bremen. Bielefeld, Bertelsmann 2005. 103 s. ISBN 3-7639-1045-X Sg. 25461
Anglická verze předchozí knihy.

Neue und modernisierte Ausbildungsberufe 2004 – Kurzbeschreibungen. Mit einer Einführung und einer Übersicht über alle seit 1996 neu geordneten Berufe. Stand: August 2004. [Nové a modernizované učební obory 2004 – krátké popisy. S úvodem a přehledem všech nově uspořádaných povolání od roku 1996. Stav k srpnu 2004.] 1. vyd. Bielefeld, Bertelsmann 2004. 135 s. ISBN 3-7639-1048-4 Sg. 25462

Bau, Henning – Meerten, Egon: Lernortkooperation - neue Ergebnisse aus Modellversuchen. [Spolupráce na učebním místě – nové výsledky modelových pokusů.] Bielefeld, Bertelsmann 2005. 188 s. (Berichte zur beruflichen Bildung, Sv. 268.) ISBN 3-7639-1040-9 Sg. 25463

Mucke, Kerstin – Grunwald, Stefan: Hochschulkompatible Leistungspunkte in der beruflichen Bildung. Grundsteinlegung in der IT-Weiterbildung. [Výkonostní body v odborném vzdělávání kompatibilní s vysokými školami. Budování základů v dalším vzdělávání v informačních technologiích.] Bielefeld, Bertelsmann 2005. 118 s. (Berichte zur beruflichen Bildung, Sv. 272.) ISBN 3-7639-1049-2 Sg. 25464

Krekel, Elisabeth M. – Walden, Günter: Zukunft der Berufsausbildung in Deutschland. Empirische Untersuchungen und Schlussfolgerungen. Ergebnisse der BIBB-Fachtagung am 4. und 5. November 2003 in Bonn. [Budoucnost profesní přípravy v Německu. Empirická zkoumání a závěry. Výsledky odborné konference BIBB ze 4. a 5. listopadu 2003 v Bonnu.] Bielefeld, Bertelsmann 2004. 239 s. (Berichte zur beruflichen Bildung, Sv. 273.) ISBN 3-7639-1050-6 Sg. 25465

Beck, Ulrich: Riziková společnost. Na cestě k jiné moderně. 1. vyd. Praha, Sociologické nakladatelství (SLON) 2004. 431 s. Název originálu: Risikogesellschaft. ISBN 80-86429-32-6 Sg. 25 453

Přízrak nezaměstnanosti už dnes obchází v těch baštách vzdělání, o nichž se kdysi soudilo, že vždy zajistí zaměstnání (medicína, právo, technické obory, ekonomie...)... Dlouhodobá strukturální nezaměstnanost vede v profesně orientovaném vzdělávacím systému k rozporné situaci. Je nasnadě, že to nijak neposiluje důvěru v „systém“. V tomto smyslu prochází mladá generace základním kursem iracionality, který se začleňuje do jejího „hidden curriculum“ a nutí ji pochybovat o sobě samé, o dospělých, o systému nebo o všem dohromady – jde o proces, který vyvolává z psychologických a politických důvodů krajní znepokojení.

České školství v mezinárodním srovnání. Stručné seznámení s vybranými ukazateli publikace OECD Education at a Glance 2004. 1. vyd. Praha, Ústav pro informace ve vzdělávání 2004. 47 s. ISBN 80-211-0481-3 Sg. 25456

Podíl lidí ve věku 25-64 let, kteří mají ukončené terciární vzdělání typu A (v našich podmínkách se jedná o vysokoškolské bakalářské, magisterské a doktorské studijní programy), se pohybuje v rámci zemí OECD od méně než 10 % v Rakousku, Dánsku, Mexiku, Portugalsku a Turecku až po 20 % v Austrálii, Japonsku a Holandsku, Norsku a USA. ... V České republice získalo ... terciární vzdělání celkem 12 % obyvatel. Obdobných hodnot dosahují i Lucembursko (12 %), Polsko (12 %), Francie (12 %), Německo (13 %) a Řecko (12 %).

Na cestě k učící se společnosti. Výroční zpráva MŠMT o stavu a rozvoji výchovně-vzdělávací soustavy za rok 2003. Praha, Ústav pro informace ve vzdělávání 2004. 79 s. ISBN 80-211-0483-X Sg. 25473

Důležitým ukazatelem uplatnění absolventů škol na trhu práce je míra využití získaného vzdělání v praxi, jinými slovy shoda mezi oborem vzdělání a zaměstnáním. Z výsledků šetření vyplynulo, že 30 % absolventů má zaměstnání, které vůbec nesouvisí s vystudovaným oborem, asi 15 % absolventů získalo uplatnění v příbuzném oboru a pouze asi 55 % mladých lidí má zaměstnání plně odpovídající vystudovanému oboru.

Education at a Glance. OECD indicators 2004. [Pohled na školství. Indikátory OECD 2004.] Paris, OECD 2004. 459 s. ISBN 92-64-01567-1 Sg. 25457

Analýza vzdělávací politiky 2003. Praha, Ústav pro informace ve vzdělávání 2004. 111 s.

ISBN 80-211-0478-3

Sg. 25455

Předpokládá se, že význam kariérního poradenství ještě vzroste, jakmile země začnou uplatňovat aktivnější přístup k nezaměstnanosti a k reformě sociálního systému.

Towards a history of vocational education and training (VET) in Europe in comparative perspective.

Proceedings of the first international conference October 2002, Florence. Volume I: The rise of national VET systems in a comparative perspective. [K historii odborného vzdělávání a přípravy (OVP) v Evropě ze srovnávacího hlediska. Jednání první mezinárodní konference v říjnu 2002 ve Florencii. Svazek I: Vzestup národního systému OVP ze srovnávacího hlediska.] Luxembourg, Office for Official Publications of the European Communities 2004. 169 s. (Cedefop Panorama series, Sv. 103.) ISBN 92-896-0314-3

Sg. 25458

Evropské systémy profesní přípravy: teoretický kontext historického vývoje ♦ *Systémy učňovství v Anglii a v Německu: úpadek a přežití* ♦ *Stávky učňů v britském kovo-průmyslu, 1919-1969: atributy a interpretace* ♦ *Profesní příprava ve francouzských školách: křehké spojení mezi státem a zaměstnavateli* ♦ *Vývoj nesourodých struktur holandského a německého odborného vzdělávání* ♦ *Dynamika inovací profesní přípravy ve Švýcarsku* ♦ *Může evropská politika sblížit modely odborného vzdělávání?* ♦ *Koncept výrobní školy jako první didakticky řízený model profesní přípravy v Evropě.*

Towards a history of vocational education and training (VET) in Europe in comparative perspective.

Proceedings of the first international conference October 2002, Florence. Volume II: The development of VET in the context of the EC/EU and the role of Cedefop. [K historii odborného vzdělávání a přípravy (OVP) v Evropě ze srovnávacího hlediska. Jednání první mezinárodní konference v říjnu 2002 ve Florencii. Svazek II: Vývoj OVP v kontextu ES/EU a role Cedefop.] Luxembourg, Office for Official Publications of the European Communities 2004. 108 s. (Cedefop Panorama series. Sv. 101.)

Sg. 25459

Profesní příprava od zrození Evropského společenství uhlí a oceli do raných let Evropského hospodářského společenství ♦ *Společná politika profesní přípravy v EHS od roku 1961 do roku 1972* ♦ *Príspevek Hospodářského a sociálního výboru k ustavení politiky profesní přípravy v letech 1960-1975* ♦ *Evropské odborové svazy a Cedefop: analýza přístupu pracovních sil k OVP v 70. letech* ♦ *Místo profesní přípravy v představě Françoise Mitterranda o evropském sociálním prostoru* ♦ *Historický přehled přispění sociálních partnerů k rozvoji profesní přípravy v Evropě* ♦ *OVP v evropské sociální politice od jejich počátků k vytvoření Cedefop* ♦ *Úloha OVP a Cedefop v sociální politice ES/EU.*

Tessaring, Manfred – Wannan, Jennifer: **Vocational education and training - key to the future. Lisbon-Copenhagen-Maastricht: mobilising for 2010.** Cedefop synthesis of the Maastricht Study. [Odborné vzdělávání a příprava – klíč k budoucnosti. Lisabon – Kodaň – Maastricht: mobilizace pro rok 2010. Syntéza Maastrichtské studie, kterou provedl Cedefop.] Luxembourg, Office for Official Publications of the European Communities 2004. 67 s.

ISBN 92-896-0329-1

Sg. 25460

Vojtěch, Jiří - Úlovcová, Helena - Trhlíková, Jana - Festová, Jena - Kalousková, Pavla – Sukup, Robert: **Uplatnění absolventů škol na trhu práce – 2004.** 1. vyd. Praha, Národní ústav odborného vzdělávání 2004. 79 s. (ISA - informační systém o uplatnění absolventů škol na trhu práce.)

ISBN 80-85118-80-7

Sg. 25539

V současné době ... je nejdůležitějším důvodem volby studijního oboru zájem o obor. Tento důvod volby oboru uvádí přibližně 83 % absolventů SOU a 76 % absolventů SOŠ. Výběr studijního oboru, odpovídajícího zájmové orientaci studenta, je možno považovat za pozitivní nejen z hlediska subjektivní spokojenosti studenta, ale i s ohledem na efektivitu prostředků vynaložených na vzdělávání. Skutečností totiž je, že původní zájem o vybraný obor se po ukončení studia promítá do snahy realizovat se v tomto oboru a najít si zde pracovní uplatnění.

Zajímavé internetové adresy

Zprávy o výzkumu počítačové gramotnosti v ČR jsou u příležitosti akce „Březen – měsíc Internetu zveřejněny na webové stránce <http://www.stemmark.cz/gramotnost/>

Pražské střední školy mají svou informační stránku <http://www.praha-skoly.cz/>